

Henkilönsuojainten markkinavalvontahanke 2018

Loppuraportti

Sisällys

Tiivistelmä.....	3
1. Hankkeen tausta ja tavoite.....	3
1.1 Hankkeen taustaa	3
1.2 Hankkeen tavoite.....	3
2. Hankkeen toteutus.....	4
2.1 Hankkeen ohjaus	4
2.2 Tarkastuslistat	4
2.3 Koulutus ja tiedottaminen	4
2.4 Valvontakohteet.....	4
2.5 Resurssit.....	4
2.6 Aikataulu	4
3. Hankkeen tarkastelu	5
3.1 Suoritusten tarkastelu.....	5
3.2 Tuoteryhmäkohtainen tarkastelu	5
3.3 Yhteenveto.....	5
3.4 Hankkeen jatkotoimet.....	6
3.5 Johtopäätökset.....	6
3.6 Taulukko. Hankkeen tulokset tuoteryhmittäin	6

Raportin nimi: Henkilönsuojainten markkinavalvontahanke 2018. Loppuraportti.

Julkaisija: Työsuojeluhallinto 2019

Lisätietoja: Hankekoordinaattori, ylitarkastaja Reijo Kallio, etunimi.sukunimi@avi.fi

Tiivistelmä

Vuonna 2018 työsuojeluhallinnossa toteutettiin teollisuuden henkilönsuojainten markkinavalvontahanke, johon osallistui kaikki viisi työsuojelun vastuualuetta. Hanketta veti Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualue. Jokaisella vastuualueella oli edustajansa hankkeen ohjausryhmässä. Hankkeen suunnittelu ja koulutus toteutettiin helmi-huhtikuussa 2018. Tarkastukset tehtiin touko- ja lokakuun välisenä aikana 2018. Tarkastukset tehtiin suojaimia valmistavissa yrityksissä, Suomeen tuovissa sekä myyvissä erikoisliikkeissä, rautakaupoissa ja tavarataloissa.

Hanke jakautui kahteen osaan. Toisessa tarkastettiin direktiivin (89/686/ETY) ja toisessa asetuksen (EU/2016/425) mukaan valmistetut suojaimet. Hankkeen

seen osallistui kymmenen tarkastajaa, jotka tarkastivat 145 myymälässä 156 suojainta. Tarkastetuista suojaimista 65 prosenttia oli täysin kunnossa. Tuotteiden merkinnät olivat yhtä lukuun ottamatta kaikki kunnossa. Suomen- tai ruotsinkieliset käyttöohjeet puuttuivat yhdestätoista (11) suojaimesta ja käyttöohjeista 29 prosentissa oli erilaisia puutteita.

Kun merkinnöissä ja käyttöohjeissa havaittiin puutteita, tarkastettiin ja saatettiin kuntoon myös suojaimen vaatimustenmukaisuutta osoittavat asiakirjat, tyyppitarkastustodistus ja vaatimustenmukaisuusvakuutus. Näitä pyydettiin suojaimen Suomeen tuojalta tai valmistajalta. Myöhemmin tehtävillä jälkivalvontatarkastuksilla selvitetään, onko havaittuja puutteita korjattu.

1. Hankkeen tausta ja tavoite

1.1 Hankkeen taustaa

Markkinoilla olevien teollisuuden henkilönsuojainten käyttöohjeissa ja merkinnöissä on havaittu puutteellisuksia. Maahantuojat, jakelijat ja myyjät eivät aina tunne suojaimia koskevia vaatimuksia, mikä vaikuttaa siihen, että käyttöohjeiden ja merkintöjen osalta puutteellisia tuotteita saatetaan markkinoille. Aiemmin tehtyjen tarkastusten jälkivalvontaa tehdään muihin suojaimiin tarpeen mukaan. Asetus (EU/2016/425) aiheutti paljon kysymyksiä toimijoiden keskuudessa.

NLF-asetus (EY) N:o 765/2008 edellyttää EU:n jäsen-

mailta markkinavalvontaa. Teollisuuden henkilönsuojainten aiemmista markkinavalvontahankkeista on kulunut jo useita vuosia.

1.2 Hankkeen tavoite

Hankkeen tavoitteena oli selvittää markkinoilla olevien teollisuuden henkilönsuojainten merkintöjen, käyttöohjeiden ja muiden asiakirjojen vaatimustenmukaisuuden taso ja saada merkinnät, käyttöohjeet ja asiakirjat vaatimustenmukaisiksi.

2. Hankkeen toteutus

2.1 Hankkeen ohjaus

Hankkeen vetäjäksi valittiin Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualue, jossa vastuuhenkilönä oli ylitarkastaja Reijo Kallio. Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualue laati hankesuunnitelman, jonka pohjalta hanketta varten perustettu ohjausryhmä päätti hankkeen toteutuksesta ja muista yksityiskohdista. Jokainen työsuojelun vastuualue nimesi ohjausryhmään edustajansa.

Ohjausryhmään kuuluivat:

- ylitarkastaja Reijo Kallio LSSAVI, puheenjohtaja
- tarkastaja Jukka Pelkonen, ISAVI
- tarkastaja Antero Nissinen, PSAVI
- tarkastaja Tapio Saarinen, LSAVI
- tarkastaja Mika Piirainen, ESAVI

Lisäksi ohjausryhmän kokouksiin osallistui sosiaali- ja terveysministeriön edustajana neuvotteleva virkamies Pirje Lankinen.

Ohjausryhmä kokoontui huhtikuussa 2018. Kokouksessa suunniteltiin hankkeen toteutus ja sovittiin yhteisistä toimintatavoista. Tarkastusten jälkeen suojainverkoston kokouksessa analysoitiin hanketta ja pohdittiin markkinavalvonnan kehitystarpeita.

2.2 Tarkastuslistat

Hanketta varten ohjausryhmä laati ja päivitti tarkastuslistat, joissa kysytään tarkastettavien tuotteiden ja niiden jakeluketjujen tiedot.

2.3 Koulutus ja tiedottaminen

Hankkeen tarkastuksia tekeville tarkastajille järjestettiin toukokuussa 2018 koulutustilaisuus, jossa käytiin sosiaali- ja terveysministeriön työsuojeluosaston asiantuntijoiden kanssa läpi alan lainsäädäntöä ja standardeja. Hankkeen tuloksista laaditaan hankkeen valmistuttua tiedote, joka jaetaan sidosryhmille ja julkisuuteen Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueen toimesta.

2.4 Valvontakohteet

Hankkeessa valvontakohteiksi valittiin valmistajien lisäksi Suomeen tuovia yrityksiä sekä henkilönsuojaimia myyviä liikkeitä. Kullekin vastuualueelle osoitettiin oma tarkastettava tuoteryhmä päällekkäisyyksien välttämiseksi.

2.5 Resurssit

Kaikkien viiden aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueet osallistuivat hankkeeseen. Jokainen vastuualue oli varannut hanketta varten 1–2 henkilötyökuukautta. Vastuualueesta riippuen hankkeessa oli mukana 1–3 tarkastajaa.

2.6 Aikataulu

Hanke suunniteltiin, toteutettiin ja saatettiin päätökseen vuoden 2018 aikana. Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualue aloitti hankkeen suunnittelun helmikuussa 2018, ja siitä alkaen ohjausryhmä osallistui hankkeen suunnitelman viimeistelyyn ja teki päätöksiä hankkeen toteuttamisesta. Tarkastukset aloitettiin toukokuussa 2018. Välittömästi tarkastuksen jälkeen tarkastajat kirjasivat tarkastamansa tuotteet valvontatietojärjestelmään. Näin varmistettiin, että kukin tuotenimike tarkastetaan vain kerran.

3. Hankkeen tarkastelu

3.1 Suoritusten tarkastelu

Työsuojelun vastuualueet tekivät yhteensä 145 tarkastusta, joissa tarkastettiin 156 suojainta. Asetuksen (EU/2016/425) mukaan valmistettuja suojaimia tarkastettiin vain kahdeksan kappaletta.

3.2 Tuoteryhmäkohtainen tarkastelu

Taulukko s. 6

Suoja-asut ja liivit (PS)

Kemikaalinsuoja-asut EN 20471 ja EN ISO 13982-1, kylmänsuojavaatteet EN 342 ja näkyvät liivit EN 471

Hankkeessa tarkastettiin 20 erinimistä suojavaatetta. Täysin kunnossa oli 95 prosenttia.

Vain yhdestä kylmänsuojavaatteesta puuttui ruotsinkieliset käyttöohjeet.

Hengityksensuojaimet (IS)

Puhallinsuojaimet EN 12941 ja 12942, kokonaamarit EN 136 ja puolinaamarit EN 140.

Hankkeessa tarkastettiin 13 erinimistä hengityksensuojainta. Täysin kunnossa oli 92 prosenttia. Vain yhden puhallinsuojaimen käyttöohjeesta puuttui ilmoitetun laitoksen tiedot.

Käsineet (LSS)

Suojakäsineet EN 388, hitsarin käsineet EN 12477 ja kemikaalinsuojakäsineet EN 374

Hankkeessa tarkastettiin 40 eri nimistä käsineparia. Käsineistä kaikilta osin oli kunnossa 58 prosenttia. Käsineiden käyttöohjeissa oli runsaasti puutteita, mutta vain yhdestä puuttuivat ruotsinkieliset käyttöohjeet. Kahdeksan käsineen käyttöohjeista puuttuivat suojausluokat ja samoin kahdeksan käsineen käyttöohjeista puuttui ilmoitetun laitoksen yhteystiedot.

Jalkineet (LS)

Turvajalkineet EN 20345

Hankkeessa tarkastettiin 45 paria turvajalkineita. Jalkineista 60 prosenttia oli kaikilta osin kunnossa. Viidestä jalkineparista puuttui joko suomen tai ruotsinkielinen käyttöohje. Neljäntoista (14) jalkineen käyttöohjeista puuttui jalkineen nimi, ja kolmesta käyttöohjeesta puuttui jalkineessa olevien merkintöjen selitys.

Kuulonsuojaimet (ES)

Korvatulpat EN 352-2 ja ääniviihdekupusuojaimet EN 352-8

Hankkeessa tarkastettiin 31 erinimiset kuulonsuojaimet. Kuulonsuojaimista 45 prosenttia oli kaikilta osin kunnossa. Yhdestä kupumallisesta kuulonsuojaimesta puuttuivat valmistaja ja tuotteen nimitiedot ja kahdesta tulppamallisesta kuulonsuojaimesta puuttuivat käyttöohjeet kokonaan.

3.3 Yhteenveto

Hankkeessa tarkastettiin 156 eri tuotemerkkiä. Lukumääräisesti eniten tarkastettiin turvajalkineita, 45 kappaletta. Kaikki tarkastukset tehtiin etukäteen laadittuja tarkastuslistoja käyttäen. Suojaimista katsottiin merkinnät ja käyttöohjeista kaikkia henkilönsuojaimia koskevien perusvaatimusten edellyttämät asiat. Suojaimet olivat kokonaisuudessaan hyvin merkitty. Suurin epäkohta oli suojainten puutteelliset käyttöohjeet. Käyttöohjeista puuttui useimmiten tyyppitarkastuslaitoksen yhteystiedot ja suojaimessa olevien merkintöjen selitykset.

Yksittäisten tarkastettujen tuotteiden määrä osoitautui varsin pieneksi, koska markkinoilla olevia erimerkisiä tuotteita oli rajoitetusti. Monipuolisen otannan johdosta hanke kattoi kuitenkin varsin suuren määrän eri nimiä suojaimia.

3.4 Hankkeen jatkotoimet

Työsuojelun vastuualueet jatkavat hankkeessa havaittujen puutteiden selvittelyä suojaamia Suomeen tuovien yritysten ja jakelijoiden kanssa ohjausryhmässä sovitun mukaisesti. Mahdolliset markkinavalvontatoimenpiteet hoidetaan sosiaali- ja terveysministeriön työ- ja tasa-arvo-osastolla.

3.5 Johtopäätökset

Tulokset osoittavat, että kaupoissa myytävien henkilönsuojainten merkinnöissä ja käyttöohjeissa ei ole paljoa vakavia puutteita. Erityisesti voidaan mainita kemikaalinsuoja-asut, näkyvät liivit sekä koko- ja puolinaamarit, jotka olivat asianmukaisessa kunnossa sataprosentti-

sesti (100 %). Käyttöohjeet puuttuivat suomeksi ja ruotsiksi yhdestätoista eli seitsemästä prosentista tarkastetusta tuotteesta. Käyttöohjeella on ratkaiseva merkitys oikean suojaimen valintaan ja käyttötapaan. Puutteellisten tietojen johdosta tehty väärä suojainvalinta voi johtaa hengenvaarallisiin seurauksiin.

Tilanteen parantamiseksi jälkivalvontaa suoritetaan ainakin niissä myymälöissä, joiden todettiin myyvän vaatimustenvastaisia suojaimia. Hankkeessa kävi ilmi, että puutteellisesti merkittyjen suojaainten myyntiin syyllistynevät pääosin samat toiminnan harjoittajat toistuvasti.

Henkilönsuojainten markkinavalvontaverkosto on tehnyt esitteen henkilönsuojaimista työkaluksi työsuojelutarkastajille. Työpaikoille suojaainten valinnassa antavat opastusta työterveyshuoltoyksiköt, Työturvallisuuskeskus, Työterveyslaitos ja aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueet.

3.6 Taulukko. Hankkeen tulokset tuoteryhmittäin

Suojaimehankkeiden 2018 tulokset	Tuote	Kunnossa		Merkinnät tuotteessa				Käyttöohjeet					
				Puutteita merkin- nöissä		Puuttui CE- merkki		Puutteita käyttö- ohjeissa		suomeksi		ruotsiksi	
				kpl	%	kpl	%	kpl	%	kpl	%	kpl	%
Kemikaalinsuoja-asut	4	4	100	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Näkyvät liivit	14	14	100	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Kylmänsuojavaatteet	2	1	50	–	–	–	–	–	–	1	50	–	–
Puhallinsuojaimet	4	3	75	–	–	–	–	1	8	–	–	–	–
Kokonaamarit	3	3	100	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Puolinaamarit	6	6	100	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Käsineet	29	16	55	–	–	–	–	13	45	–	–	1	3
Hitsarin käsineet	7	5	71	–	–	–	–	2	29	–	–	–	–
Kemikaalinsuojakäsine	4	2	50	–	–	–	–	2	50	–	–	–	–
Turvajalkineet	52	30	58	–	–	–	–	17	33	3	6	2	4
Korvatulpat	19	10	53	–	–	–	–	8	44	2	11	2	11
Kupusuojaimeet	12	8	67	1	8	–	–	3	25	–	–	–	–
Yhteensä	156	102	65	1	0,6	–	–	45	29	6	4	5	3,2